

Evropski center za spremljanje
drog in zasvojenosti z drogami

ESPAD

Povzetek

Poročilo ESPAD za leto 2011

Uporaba drog med šolsko mladino v 36 evropskih državah

Pravno obvestilo

Ta publikacija Evropskega centra za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA) je zaščitena z avtorskimi pravicami. Center ne sprejema odgovornosti za posledice, ki izhajajo iz uporabe podatkov iz tega dokumenta. Vsebina te publikacije ne odraža nujno uradnih mnenj partnerjev centra EMCDDA, držav članic EU ali katere koli ustanove ali agencije Evropske unije.

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.

Dostop do informacij je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Europe Direct je služba za pomoč pri iskanju odgovorov na vprašanja v zvezi z Evropsko unijo.

Brezplačna telefonska številka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Nekateri operaterji mobilne telefonije ne dovoljujejo vzpostavitve zveze s številkami 00 800 ali pa te klice zaračunavajo.

Povzetek je na voljo v bolgarskem, španskem, češkem, danskem, nemškem, estonskem, grškem, angleškem, francoskem, italijanskem, latvijskem, litovskem, madžarskem, nizozemskem, poljskem, portugalskem, romunskem, slovaškem, slovenskem, finskiem, švedskem, hrvaškem in norveškem jeziku. Vse prevode je opravil Prevajalski center za organe Evropske unije. Kataloški podatki so navedeni na koncu te publikacije.

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije, 2012

ISBN: 978-92-9168-527-1

doi: 10.2810/60447

© Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami, 2012

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

**Európske monitorovacie centrum
pre drogy a drogovú závislosť**

Cais do Sodré, 1249-289 Lizbona, Portugalska
Tel. +351 211 21 02 00 • info@emcdda.europa.eu
www.emcdda.europa.eu

Vsebina

Predgovor	4
Povzetek	5
Metodologija in kakovost podatkov	5
Cigarete	6
Alkohol	6
Prepovedane droge	9
Druge psihoaktivne snovi	10
Končne ugotovitve	11
Ključne slike o uporabi drog	14

Avtorji:

Björn Hibell, Švedski svet za informacije o alkoholu in preostalih drogah (CAN), Stockholm, Švedska.

Ulf Guttormsson, Švedski svet za informacije o alkoholu in preostalih drogah (CAN), Stockholm, Švedska.

Salme Ahlström, Enota za alkohol in droge, Nacionalni inštitut za zdravje in socialno skrbstvo (THL), Helsinki, Finska.

Olga Balakireva, Inštitut za gospodarstvo in napovedi, NASU, Kijev, Ukrajina.

Thoroddur Bjarnason, Oddelek za družbene vede, Univerza v Akureyri, Islandija.

Anna Kokkevi, Univerzitetni raziskovalni inštitut za duševno zdravje, Atene, Grčija.

Ludwig Kraus, IFT Institut für Therapieforschung, München, Nemčija, in Center za socialne raziskave o alkoholu in drogah, SoRAD, Univerza v Stockholmu, Stockholm, Švedska.

Bibliografski podatki celotnega poročila:

Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A. in Kraus, L. (2012), Poročilo ESPAD za leto 2011. Uporaba drog med šolsko mladino v 36 evropskih državah. Švedski svet za informacije o alkoholu in preostalih drogah, Stockholm, Švedska.

Podatki, kako lahko pridobite celotno poročilo, so na voljo na spletnem naslovu: <http://www.espad.org>.

Predgovor

Z veseljem predstavljamo ključne ugotovitve poročila o raziskavi med evropsko šolsko mladino iz leta 2011, pripravljenega v okviru evropske raziskave o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino (ESPAD). ESPAD je skupna mreža neodvisnih raziskovalnih skupin iz več kot 40 evropskih držav in največji meddržavni raziskovalni projekt o uporabi snovi med mladostniki na svetu. Ta razširjen povzetek vključuje povzetek poročila ESPAD ter devet dodatnih grafičnih prikazov in eno dodatno preglednico. V elektronski obliki bo na voljo v 23 jezikih, v tiskani obliki pa v štirih, da se bo zagotovilo obsežno razširjanje ugotovitev po vsej Evropi. Povzetek je dopolnilo celotnega poročila, ki je na voljo v angleškem jeziku.

Ta večjezični povzetek je rezultat vse tesnejšega sodelovanja med agencijo EMCDDA in projektom ESPAD. Naši skupni cilji so razširitev dostopa do informacij ter strokovnega znanja o uporabi alkohola in preostalih drog med šolsko mladino, ki jih pridobi projekt ESPAD; izboljšanje razpoložljivosti, kakovosti in primerljivosti podatkov iz raziskave med šolsko mladino ter pridobitev čim večjega analitičnega vpogleda na podlagi podatkov, ki so na voljo na tem področju.

Center EMCDDA je pristojen za zbiranje, analiziranje in širjenje dejanskih, objektivnih, zanesljivih in primerljivih informacij o stanju na področju drog v Evropi. Sodelovanje z evropskimi in mednarodnimi organizacijami na področju drog je v ospredju dela centra EMCDDA kot načina za izboljšanje razumevanja o celostnem pojavu drog.

Podatki iz raziskave ESPAD, ki so vse bolj pomemben del poročanja centra EMCDDA, zagotavljajo dragocene informacije za pridobitev vpogleda v življenje mladih na evropski ravni. Projekt ESPAD zagotavlja skupen pristop k zbiranju informacij o uporabi snovi med 15- in 16-letnimi dijaki v Evropi ter omogoča ocenjevanje trendov skozi čas. To je drugi večjezični povzetek, ki ga je podprl center EMCDDA. Agencija je zagotovila tudi finančno pomoč za zbiranje podatkov za raziskavo ESPAD med šolsko mladino v šestih balkanskih državah v okviru instrumenta za predpristopno pomoč (IPA).

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili vsem vladnim in nevladnim partnerjem v državah ESPAD, ki so prispevali k financiranju, zbiranju podatkov, analizi in razširjanju rezultatov tega pomembnega dela. Dela v okviru projekta ESPAD ne bi bilo mogoče opraviti brez velikodušne podpore švedskega ministrstva za zdravje in socialne zadeve.

Wolfgang Götz, direktor EMCDDA

Björn Hibell, koordinator projekta ESPAD

Povzetek

Poglavitni cilj evropske raziskave o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino (ESPAD) je zbirati primerljive podatke o uporabi psihoaktivnih snovi med 15- in 16-letnimi dijaki v Evropi za spremljanje trendov v državah in med njimi. V okviru projekta je bilo do zdaj opravljenih pet serij zbiranja podatkov. Prva študija iz leta 1995 je potekala v 26 državah, zbiranje podatkov leta 2011 pa se je izvajalo v 37 državah. Vendar so rezultati za leto 2011 na voljo le za 36 držav, saj je otok Man sicer zbral podatke, vendar žal ni imel možnosti, da bi rezultate sporočil.

V tem povzetku so predstavljeni ključni rezultati raziskave iz leta 2011 v državah ESPAD in ugotovitve v zvezi z dolgoročnimi trendi. Začetni razdelek vsebuje kratek pregled metodologije.

Podlaga tega skupnega projekta so neodvisne raziskovalne skupine v sodelujočih državah. Pri zbiranju podatkov ESPAD v letu 2011 je sodelovalo več kot 100 000 dijakov iz naslednjih držav: Albanije, Belgije (Flandrije), Bosne in Hercegovine (Republike Srbske), Bolgarije, Cipra, Češke, Črne gore, Danske, Estonije, Ferskih otokov, Finske, Francije, Grčije, Hrvaške, Irske, Islandije, Italije, Latvije, Lihtenštajna, Litve, Madžarske, Malte, Moldavije, Monaka, Nemčije (5 zveznih dežel), Norveške, otoka Man, Poljske, Portugalske, Romunije, Ruske federacije (Moskve), Slovaške, Slovenije, Srbije, Švedske, Ukrajine in Združenega kraljestva.

Tako kot ZDA, tudi Španija ne sodeluje v raziskavi ESPAD. Ker pa s projektom ESPAD tesno sodeluje že od leta 1995, so v poročilo ESPAD 2011 tam, kjer so možne primerjave oziroma kjer je bilo izvedljivo, vključeni podatki iz Španske nacionalne raziskave o drogah med študenti (Spanish National Students Drug Survey).

Metodologija in kakovost podatkov

Za zagotovitev čim večje primerljivosti podatkov so bile raziskave izvedene na podlagi skupnih vprašalnikov in v skladu s standardizirano

metodologijo. Podatki se zbirajo predvsem pomladi, ciljna populacija v letu 2011 pa so bili dijaki, rojeni leta 1995, katerih povprečna starost je med zbiranjem podatkov znašala 15,8 leta.

Podatki se zbirajo z uporabo vprašalnikov, ki so jih razdelili dijakom v skupinah. Dijaki anonimno izpolnijo vprašalnike v razredu, učitelji ali raziskovalni asistenti pa imajo vlogo vodij raziskave. Razredni vzorci za leto 2011 so reprezentativni na nacionalni ravni, razen štirih izjem: v Belgiji je bila študija izvedena le v nizozemsko govorečem delu (v Flandriji), v Bosni in Hercegovini je obsegala le Republiko Srbsko, na Cipru je bila raziskava omejena na področja, ki jih nadzira vlada, v Nemčiji je sodelovalo le pet od 16 zveznih dežel, zbiranje podatkov v Ruski federaciji pa je bilo omejeno le na Moskvo.

Vsebina mednarodnega poročila temelji na standardiziranih poročilih držav in naborih podatkov, ki jih prejmejo koordinatorji in upravljavec podatkovne zbirke ESPAD. Nekaj držav je imelo zmerne metodološke težave, vendar njihov obseg ni bil tak, da bi resno ogrozil primerljivost rezultatov, splošna veljavnost pa se šteje za visoko za večino držav, čeprav je treba priznati, da je bil nacionalni kulturni okvir, v katerem so dijaki odgovarjali na vprašanja, nedvomno raznolik. Primerljivost podatkov iz Združenega kraljestva se kot previdnostni ukrep zaradi nizke stopnje sodelovanja šol šteje za omejeno.

Velikosti nacionalnih vzorcev so bile najpogostejše blizu številu razredov ali nad njim, kar naj bi omogočalo doseg priporočenega števila 2 400 sodelujočih dijakov. Izjeme so najmanjše države, v katerih so bile te številke manjše, čeprav so bili v raziskavo vključeni vsi dijaki.

Majhne razlike v ocenjenih vrednostih med državami ali v času je treba razlagati previdno. Spremembe znotraj držav med letoma 2007 in 2011 so bile preskušene za opredelitev statistično značilnih razlik, medtem ko pri prejšnjih zbiranjih podatkov spremembe, ki niso presegle štirih

odstotnih točk, niso bile priznane kot dejanske spremembe. Tudi razlike med fanti in dekleti so bile v letu 2011 preskušene za opredelitev statistično značilnih razlik na državni ravni.

Rezultati iz leta 2011 za osem ključnih spremenljivk so predstavljeni v spodnji zbirni preglednici, v kateri so bistvena zmanjšanja glede na leto 2007 označena zeleno, ustrezna povečanja pa rdeče.

Cigarete

Na začetku vprašalnika je bilo zastavljenih nekaj vprašanj o kajenju cigaret. V raziskavi iz leta 2011 je povprečno 54 % dijakov v sodelujočih državah navedlo, da so vsaj enkrat kadili cigarete, 28 % pa jih je kadilo cigarete v zadnjih 30 dneh. Dva odstotka vseh dijakov je v zadnjih 30 dneh pokadilo najmanj eno škatlico cigaret na dan.

Vrstni red držav glede uporabe cigaret kadar koli v življenju oziroma razmeroma nedavne uporabe (v zadnjih 30 dneh) je bolj ali manj enak. Med države z veliko razširjenostjo uporabe cigaret v zadnjih 30 dneh spadajo Bolgarija, Hrvaška, Češka, Francija, Latvija, Monako in Slovaška (približno 40-odstotna razširjenost), države z nizko razširjenostjo pa so Albanija, Islandija, Črna gora in Norveška (približno 12-odstotna razširjenost). Opaziti ni mogoče nobenega očitnega geografskega vzorca.

V državah, kjer kadi več dijakov, je tudi večja verjetnost, da bodo dijaki navedli lahko dostopnost cigaret. Zgodnji začetek kajenja (v starosti 13 let ali manj) je na zbirni državni ravni povezan z visokimi stopnjami uporabe v zadnjih 30 dneh. V povprečju je 7 % dijakov navedlo, da so kadili cigarete vsak dan v starosti 13 let ali manj.

Na zbirni državni ravni so razlike med dekleti in fanti v letu 2011 zanemarljive v zvezi s kajenjem v zadnjih 30 dneh, medtem ko je bila razlika v letih 1995 in 1999 majhna, saj je kadilo več fantov. Vendar je v posameznih državah mogoče opaziti velike razlike tudi v letu 2011. Bistvene razlike med fanti in dekleti je bilo mogoče opaziti v enajstih državah, pri čemer je v šestih državah kadilo več fantov, v petih državah pa več deklet. Tako so bili na primer fantje približno 16 odstotnih točk nad dekleti v Albaniji, na Cipru in v Moldaviji, nasprotno pa so bila dekleta v Bolgariji in Monaku približno 15 odstotnih točk nad fanti.

V državah, za katere so na voljo podatki iz vseh petih raziskav, je mogoče med letoma 1999 in 2007 opaziti upad kajenja cigaret v zadnjih 30 dneh za 7 odstotnih točk, vendar je stanje leta 2011 ostalo nespremenjeno v primerjavi z letom 2007.

V obdobju med zadnjima dvema raziskavama se je delež dijakov, ki so kadili v zadnjih 30 dneh, bistveno povečal v sedmih državah, v petih pa se je zmanjšal. Nekatera povečanja so bila precej izrazita, na primer za 13 odstotnih točk v Monaku in za 10 na Portugalskem. V primerjavi z letom 1995 se med države z največjimi zmanjšanimi (20 odstotnih točk ali več od začetka) uvrščajo Islandija, Irska in Norveška. Nobena država ne kaže nenehnega povečevanja v vseh petih serijah.

Alkohol

V vseh državah ESPAD razen na Islandiji je najmanj 70 % dijakov pilo alkohol vsaj enkrat v življenju, pri čemer je povprečje v raziskavi iz leta 2011 87 %. Ustrezna povprečna deleža za uporabo v zadnjih 12 mesecih in zadnjih 30 dneh znašata 79 oziroma 57 %. V zvezi z vsemi tremi časovnimi okviri je mogoče opaziti majhno zmanjšanje od leta 2003, v letu 2007 in do leta 2011. Ti povprečni deleži seveda temeljijo na zelo različnih deležih po državah. Na primer, uživanje alkohola v zadnjih 30 dneh je navedlo več kot 75 % dijakov na Češkem in Danskem, vendar samo 17 % na Islandiji in 32 % v Albaniji. Jasnega geografskega vzorca ni mogoče opaziti, vendar so države z razmeroma majhnimi deleži predvsem nordijske in balkanske države.

Povprečni nacionalni deleži za razširjenost kadar koli v življenju, v zadnjih 12 mesecih in v zadnjih 30 dneh so približno enaki za dekleta in fante, kjer pa so opazne razlike, je razširjenost skoraj vedno večja pri fantih. Za ponazoritev: v 15 državah je v zadnjih 30 dneh alkohol pilo bistveno več fantov kot deklet, medtem ko so zadevni deleži za dekleta večji od deležev za fante le v treh državah (na Islandiji, v Latviji in na Švedskem). Poleg tega so v zvezi z bolj pogostim pitjem v posameznih časovnih okvirih deleži med fanti po navadi večji.

Pri dijakih, ki so navedli količine različnih pijač, zaužitih na zadnji dan pitja alkohola, se je ocenjena povprečna zaužita količina pri dekletih in fantih razlikovala, pri čemer so fanti popili za

tretjino več alkohola kot dekleta (v letu 2011 sta bili povprečji 5,8 centilitra v primerjavi s 4,3 centilitra 100-odstotnega alkohola). V skoraj vseh državah je mogoče opaziti bistveno razliko v tej smeri. Vendar so bile v dveh državah (na Islandiji in Švedskem) povprečne količine med dekleti in fanti približno enake. V veliki večini držav je pivo glavna pijača med fanti. Žgane pijače so najpomembnejša pijača med dekleti v nekaj več kot polovici držav. Pivo in žgane pijače v povprečju pomenijo približno 70 % celotne zaužite količine pri dijakih.

Med državami so zelo velike razlike. Danski dijaki so na zadnji dan pitja alkohola v povprečju spili več kot trikrat več od dijakov v Albaniji, Moldaviji, Črni gori in Romuniji. Velike količine je v glavnem mogoče opaziti med dijaki v nordijskih državah in državah Britanskega otočja, države z manjšimi količinami pa se pogosto nahajajo v jugovzhodni Evropi. Povprečne količine, zaužite na zadnji dan pitja alkohola, so bile približno enake v letih 2011 in 2007. Vendar so se leta 2011 na nacionalni ravni te bistveno povečale v desetih državah, zmanjšale pa le v štirih.

Na državni ravni ni nobene (statistične) povezave med deležem dijakov v državi, ki so v zadnjih 30 dneh pili alkohol, in količinami, zaužitimi na zadnji dan pitja alkohola. To pomeni, da lahko v državah z veliko ali majhno pogostostjo pitja alkohola najdemo visoke in nizke povprečne stopnje v smislu zaužite količine.

Na državni ravni je močna povezava med navedenim uživanjem alkohola na zadnji dan pitja alkohola in zaznano stopnjo opitosti na ta dan. Tako so v državah, kjer so dijaki navedli, da uživajo večje količine alkohola, navedli tudi višje stopnje opitosti.

Drug način merjenja opitosti je bilo vprašanje, kako pogosto so dijaki zaužili pet pijač ali več ob eni priložnosti v zadnjih 30 dneh. To merilo „občasnega čezmernega pitja“ je v vseh serijah raziskave ESPAD doživelo eno od najbolj izrazitih sprememb med dekleti, saj se je povprečje na zbirni ravni povečalo z 29 % v letu 1995 na 41 % v letu 2007. V raziskavi iz leta 2011 pa se je ta delež zmanjšal na 38 %. Tudi med fanti je ta delež v letu 2011 nekoliko manjši (43 %) v primerjavi z letom 2007 (45 %) in je tako tudi razmeroma blizu deležu iz leta 1995 (41 %).

Povprečna razlika med dekleti in fanti se je zmanjšala z 12 odstotnih točk v letu 1995 na 5 odstotnih točk v letu 2011, vendar je tudi v zadnji raziskavi v 22 državah ESPAD bistveno več fantov kot deklet navedlo občasno čezmerno pitje. Vendar je bil v eni državi (Švedska) delež deklet značilno večji. Tri druge nordijske države (Finska, Islandija in Norveška) se uvrščajo v skupino desetih držav ESPAD, v katerih so bili deleži deklet in fantov v letu 2011 približno enaki. Ostale države v tej skupini so: dve državi Britanskega otočja – Irska in Združeno kraljestvo (omejena primerljivost) –, sosednji državi Francija in Monako ter nekatere druge države iz različnih delov Evrope (Belgija (Flandrija), Estonija in Ruska federacija (Moskva)).

Dve nordijski državi sta z vidika občasnega čezmernega pitja na nasprotnih straneh lestvice. Delež dijakov na Islandiji, ki so leta 2011 navedli to početje v zadnjih 30 dneh, je znašal 13 %, medtem ko je bil na Danskem več kot štirikrat večji (56 %). Iz zemljevida ni mogoče razbrati jasnega geografskega vzorca.

Med zadnjima dvema raziskavama so se deleži za občasno čezmerno pitje značilno povečali v štirih državah (na Cipru, v Grčiji, na Madžarskem in v Srbiji), značilno zmanjšanje pa je mogoče opaziti v devetih državah s primerljivimi podatki, vključno s štirimi nordijskimi državami, natančneje Ferskimi otoki, Islandijo, Norveško in Švedsko. Do največjega povečanja, za približno 10 odstotnih točk, je prišlo na Cipru in Madžarskem, do največjega zmanjšanja, za 9 odstotnih točk, pa na Ferskih otokih in Islandiji.

V povprečju je skoraj šest od desetih dijakov popilo vsaj en kozarec alkohola v starosti 13 let ali manj, 12 % pa jih je bilo pri tej starosti opitih. Ta odgovor je v povprečju navedlo več fantov kot deklet, pri čemer je bil enak odgovor zabeležen v skoraj vseh državah.

V zadnjih 12 mesecih je veliko dijakov navedlo težave, povezane z uživanjem alkohola. Najpogostejše so bile navedene težave, kot so „slab uspeh v šoli ali pri delu“ (13 %) in resne težave s prijatelji ali starši (oboje po 12 %). Med države, v katerih številni dijaki navajajo težave v zvezi z uživanjem alkohola, se uvrščajo Bolgarija, Češka, Latvija in Slovaška.

Zbirna preglednica Izbrane ključne spremenljivke po državah. (Deleži, razen če ni navedeno drugače.) ESPAD 2011. Barve izražajo značilne spremembe glede na podatke iz leta 2007.

	Uporaba cigaret v zadnjih 30 dneh	Uživanje alkohola v zadnjih 30 dneh	Občasno čezmerno pijete v zadnjih 30 dneh ^(a)	Količina alkohola (100 % cl) na zadnji dan pijata alkohola, med pivci	Uporaba kanabisa kadar koli v življenju	Uporaba drugih prepovedanih drog razen kanabisa kadar koli v življenju ^(b)	Uporaba pomirjeval brez recepta kadar koli v življenju	Uporaba inhalantov kadar koli v življenju ^(c)
Albanija	13	32	21	3,0	4	6	8	3
Belgija (Flandrija)	26	69	38	4,7	24	9	8	7
Bosna in Hercegovina (Republika Srbska)	15	47	31	3,6	4	2	4	5
Bolgarija	39	64	48	4,0	24	10	3	4
Češka	41	66	54	6,6	18	5	5	28
Ciper	23	70	44	4,5	7	7	11	8
Črna gora	42	79	54	5,6	42	8	10	8
Danska ^(d)	24	76	56	9,7	18	5	4	4
Estonija	29	59	53	6,0	24	8	8	15
Ferski otoki	31	44	33	6,2	5	3	2	6
Finska	34	48	35	7,5	11	3	7	10
Francija	38	67	44	..	39	10	11	12
Nemčija (5 zveznih dežel)	33	73	..	5,6	19	8	2	10
Grčija	21	72	45	4,2	8	5	9	14
Hrvaška	37	61	45	5,2	19	8	9	10
Islandija	10	17	13	4,8	10	4	8	3
Irska	21	50	40 ^(d)	6,7	18	6	3	9
Italija	36	63	35	4,1	21	6	10	3
Latvija	43	65	49	5,0	24	9	4	23
Lihtenštajn	32	66	..	5,1	21	8	2	10
Litva	37	63	..	4,3	20	6	13	7
Malta	22	68	56	4,7	10	6	3	14
Moldavija	15	..	37	2,7	5	4	2	2
Monako	38	69	39	..	37	11	14	15
Madžarska	12	38	27	3,3	5	5	5	6
Norveška	14	35	30	7,1	5	2	4	5
Poljska	28	57	37	5,3	23	7	15	8
Portugalska	29	52	22	5,0	16	8	7	6
Romunija	29	49	36	3,1	7	5	3	7
Ruska federacija (Moskva)	31	37	24	3,8	15	5	2	9
Srbija	20	52	36	4,2	7	3	7	5
Slovaška	39	60	50	5,3	27	7	4	10
Slovenija	32	65	53	5,4	23	6	5	20
Švedska	21	38	31	7,0	9	4	8	11
Ukrajina	29	54	30	4,2	11	4	2	3
Povprečje	28	57	39	5,1	17	6	6	9
Združeno kraljestvo	23	65	52	6,7	25	9	3	10

^(a) Zaužitje pet pijač ali več ob eni priložnosti. „Pijača“ je kozarec/steklenica/pločevinka piva (približno 50 cl), kozarec/steklenica/pločevinka jabolčnika (približno 50 cl), 2 kozarca/steklenici pijače alpop (približno 50 cl), kozarec vina (približno 15 cl), kozarec žgane pijače (približno 5 cl ali mešana pijača).

^(b) To vključuje amfetamine, kokain, krek, ekstazi, LSD ali druge halucinogene snovi, heroin in GHB.

^(c) „Zato da bi bil zadel“.

^(d) Zaradi pomanjkanja primerljivih podatkov iz leta 2007 je bila ta primerjava opravljena s podatki iz leta 2003, pri čemer so bile poudarjene razlike, ki so presegale 3 odstotne točke.

■ Zmanjšanje ■ Brez sprememb ■ Povečanje □ Ni primerjave

Večina težav v zvezi z alkoholom je v povprečju pogostejša med fanti. To je najočitneje v primeru „preteprov“ ali „težav s policijo“. Vendar so pri nekaterih težavah povprečja približno enaka za dekleta in fante, vključno s „slabim uspehom v šoli ali pri delu“ ter resnimi težavami s starši ali prijatelji.

Prepovedane droge

Skoraj eden od treh dijakov (29 %) v državah ESPAD meni, da je kanabisa (precej ali zelo) zlahka dostopen. Vendar so med državami zelo velike razlike, pri čemer se ta delež giblje od 59 % na Češkem do 6 % v Moldaviji. Fantje bodo v primerjavi z dekleti pogostejše menili, da je kanabis zlahka dostopen (33 % v primerjavi z 28 % leta 2011), to razmerje pa je mogoče opaziti tudi v večini posameznih držav, saj je v 24 od teh držav delež fantov značilno večji. Prevladuje mnenje, da amfetamini in ekstazi niso tako zlahka dostopni kot kanabis.

Trend naraščanja uporabe prepovedanih drog kadar koli v življenju, ki je bil ugotovljen med letoma 1995 in 2003, se je ustavil leta 2007, ko je bilo povprečje držav za približno 2 odstotni točki nižje od povprečja za leto 2003, leta 2011 pa je ostalo na isti ravni. Leta 1995 je 11 % dijakov navedlo uporabo prepovedanih drog kadar koli v življenju. Ustrezni delež za leto 2011 znaša 18 %. Med zadnjima dvema serijama raziskave je bilo ugotovljeno značilno povečanje v enajstih državah in značilno zmanjšanje v osmih državah. V nobenem od teh dveh primerov ni mogoče opaziti geografskega vzorca, povečanje oz. zmanjšanje pa je mogoče opaziti v državah z veliko in majhno razširjenostjo.

Leta 2011 je v povprečju 21 % fantov in 15 % deklet poskusilo prepovedane droge vsaj enkrat v življenju. V vseh raziskavah je bila očitno večja verjetnost, da so to storili fantje. V zadnji seriji raziskave so bili v več kot dveh tretjinah držav ESPAD ugotovljeni značilno večji deleži za fante.

Glede na odgovore anketiranih se uporaba prepovedanih drog zelo razlikuje med državami. Na Češkem je skoraj polovica (43 %) dijakov poročala o uporabi prepovedanih drog, razmeroma veliko število dijakov (približno 39 %) pa to počne tudi v Franciji in Monaku. V nasprotju s

tem je samo približno 6 % dijakov navedlo uporabo prepovedanih drog v Bosni in Hercegovini (Republiki Srbski), na Ferskih otokih, v Moldaviji, Črni gori in na Norveškem. Nižje stopnje razširjenosti pogosto najdemo v Jugovzhodni Evropi, vključno s številnimi balkanskimi državami, in v nordijskih državah.

Velika večina dijakov, ki so poskusili prepovedane droge, je uživala k kanabis. Leta 2011 je 17 % dijakov navedlo uporabo kanabisa kadar koli v življenju, 6 % pa jih je poskusilo eno ali več drog s seznama drugih prepovedanih drog. Ekstazi in amfetamini si delijo drugo mesto (vsak po 3 %), manj dijakov pa je navedlo kokain, kreč, LSD in heroin (1–2 %). Belgija (Flandrija), Bolgarija, Francija, Latvija, Monako in Združeno kraljestvo (omejena primerljivost) so s približno 10-odstotnimi stopnjami razširjenosti najvišje uvrščene države glede uporabe katere koli prepovedane droge razen kanabisa kadar koli v življenju v letu 2011. V povprečju je leta 2011 katero koli prepovedano drogo razen kanabisa poskusilo več fantov kot deklet, in sicer 7 % v primerjavi s 5 %. Ta deleža sta značilno večja za fante tudi v 14 državah, čeprav je v eni državi, v Monaku, ta odgovor navedlo značilno več deklet.

Kot je bilo navedeno zgoraj, je kanabis daleč najpogostejše uporabljena prepovedana droga. Uporabo kadar koli v življenju je leta 2011 v povprečju navedlo več fantov kot deklet, in sicer 19 % v primerjavi s 14 % leta, v 27 državah pa so bili deleži fantov značilno večji. Zelo velika razlika je med najvišje uvrščenimi državami – Češko (42 % v letu 2011), Francijo in Monakom (vsaka približno 38 %) – in najnižje uvrščenimi – Albanijo, Bosno in Hercegovino (Republiko Srbsko), Ferskimi otoki, Moldavijo, Črno goro in Norveško (vsaka 4–5 %). Med letoma 2007 in 2011 se je delež dijakov, ki so poskusili kanabis, značilno povečal v enajstih državah, v petih pa se je zmanjšal. Do najbolj izrazitega povečanja je prišlo v Franciji in Monaku (za 8–9 odstotnih točk), največje zmanjšanje pa je bilo mogoče opaziti v Ruski federaciji (Moskvi) (za 11 odstotnih točk).

O uporabi kanabisa v zadnjih 12 mesecih je poročalo 13 % vseh dijakov, 15 % fantov in 11 % deklet, uporabo v zadnjih 30 dneh pa je navedlo 8 % fantov in 5 % deklet (v povprečju 7 %). V večini

držav (27 v letu 2011) je v zadnjih 30 dneh kanabis uporabilo značilno več fantov kot deklet. V prvih dveh državah z največjo razširjenostjo (v Franciji in Monaku) je več kot eden od petih dijakov navedel uporabo kanabisa v zadnjih 30 dneh, ta odgovor pa sta navedla samo 1–2 % dijakov v Albaniji, Bosni in Hercegovini (Republiki Srbski), na Ferskih otokih, v Moldaviji, na Norveškem in v Romuniji.

Zaradi razmeroma velike razširjenosti uporabe kanabisa med mladimi v Evropi se postavlja vprašanje o morebitnih negativnih posledicah za posameznike in družbo. Za oceno tveganja nastanka težav v zvezi s konopljo v 13 (od 36) državah ESPAD, ki so zagotovile ustrezne podatke, je bil uporabljen neobvezni modul vprašalnika, in sicer lestvica CAST. Na splošno je bil leta 2011 eden od treh uporabnikov kanabisa v zadnjem letu (33 %) razvrščen med osebe z velikim tveganjem za razvoj težav v zvezi s kanabisom. Celotni delež uporabnikov z velikim tveganjem v splošnih nacionalnih vzorcih se je po državah gibal od 1 do 9 %, povprečje pa je bilo 5 %.

Le malo je držav, v katerih je delež dijakov, ki so poskusili prepovedane droge, v letu 2011 manjši kot v letu 1995. Najbolj izstopa Irska, kjer je leta 1995 prepovedane droge poskusilo 37 % dijakov, leta 2011 pa le 19 %. V istem obdobju je zmanjšanje z 12 na 7 % mogoče opaziti na Ferskih otokih, delež za Združeno kraljestvo pa se je zmanjšal z 42 % leta 1995 na 29 % leta 2007.

Splošni vtis je, da se je povečanje uporabe prepovedanih drog med letoma 1995 (11 %) in 2003 (20 %) v državah ESPAD ustavilo leta 2003, saj je bila povprečna razširjenost 18-odstotna v letih 2007 in 2011.

Druge psihoaktivne snovi

O uporabi pomirjeval ali sedativov brez recepta kadar koli v življenju se najpogosteje poroča v Litvi, Monaku in na Poljskem (kjer je v raziskavi iz leta 2011 približno 14 % dijakov navedlo tako uporabo), najnižje stopnje pa navajajo dijaki s Ferskih otokov, iz Nemčije (petih zveznih dežel), Lihtenštajna, Moldavije, Ruske federacije (Moskve) in Ukrajine (2 %). V povprečju več deklet kot fantov navaja uporabo teh farmacevtskih drog brez recepta (8 % v primerjavi s 5 % leta 2011), to

razmerje pa je mogoče opaziti tudi v večini držav, saj so v zadnji raziskavi deleži deklet v 18 državah značilno večji kot deleži fantov. Splošni delež je bil med letoma 1995 in 2011 precej stabilen (približno 7–8 %), čeprav so bila med letoma 2007 in 2011 v treh državah bistvena povečanja, v sedmih pa zmanjšanja.

Povprečni delež dijakov, ki so alkohol poskusili skupaj s tabletami zato, da bi bili zadeti,, je leta 2011 manjši (6 %) kot leta 1999 (9 %), ta trend zmanjševanja pa je mogoče opaziti pri dekletih in fantih. Poleg tega je bila leta 2011 razlika med dekleti in fanti najmanjša do zdaj (7 % deklet v primerjavi s 5 % fantov).

Uporaba pomirjeval ali sedativov brez zdravniškega recepta kadar koli v življenju in mešanje alkohola s tabletami sta edini obliki uporabe psihoaktivnih snovi, ki sta bili v vseh petih serijah zbiranja podatkov v povprečju pogostejši pri dekletih kot fantih.

Od prve raziskave leta 1995 se stopnje razširjenosti za uporabo inhalantov kadar koli v življenju do leta 2007 niso veliko spreminjale, pri čemer so povprečja na zbirni ravni znašala 8–9 %. Vendar je med zadnjima dvema raziskavama mogoče opaziti rahlo povečanje z 8 na 10 %. Fantje so bili pred tem za od 1 do 2 odstotni točki nad dekleti, vendar se v letu 2011 poroča o enakem deležu obeh spolov (10 %), kar se do zdaj še ni zgodilo.

V skoraj polovici držav (v 15 od 32) s primerljivimi podatki v letih 2007 in 2011 je mogoče opaziti značilno povečanje razširjenosti uporabe inhalantov kadar koli v življenju, v sedmih državah pa se je ta bistveno zmanjšala. Do enega od najbolj izrazitih zmanjšanj je prišlo na prej najvišje uvrščenem Cipru, kjer se je delež dijakov, ki so poskusili inhalante, od leta 2007 (16 %) do leta 2011 (8 %) zmanjšal za polovico. Med zadnjima dvema raziskavama so prav tako izrazita povečanja. En primer je Hrvaška, v kateri je prišlo do povečanja z 11 na 28 %, drug primer pa je Latvija, v kateri se je zadevni delež povečal s 13 na 23 %, kar pomeni, da sta to najvišje uvrščeni državi v letu 2011. Na drugi strani pa je Moldavija, to je država z najmanjšim deležem, ki znaša 2 %.

Hkratno uživanje večjega števila drog je analizirano v posebnem poglavju poročila. Stanje v letu 2011 je razmeroma stabilno v primerjavi s stanjem leta 2007. Splošna razširjenost hkratne uporabe večjega števila drog (dveh psihoaktivnih snovi ali več) v celotnem vzorcu iz 29 držav s primerljivimi podatki je bila v obeh raziskavah skoraj 9-odstotna. To je podobno deležem – ali je celo nad njimi – uporabe prepovedanih drog razen kanabisa. Razširjenost uporabe treh ali več psihoaktivnih snovi je bila v obeh raziskavah 3,5-odstotna. Hkratno uživanje večjega števila drog je povezano s prestopniškim vedenjem, ki v tem primeru vključuje težave s policijo, pretepe, spolne odnose brez kondoma in neupravičeno izostajanje od pouka.

Pri nobeni psihoaktivni snovi, ki je bila obravnavana v tem razdelku, ni mogoče opaziti jasnega geografskega vzorca.

Končne ugotovitve

Dobro znano je, da je na posamični ravni pogosto povezava med uporabo različnih snovi. V podatkih za leto 2011 so tudi očitne povezave med uporabo različnih snovi na zbirni državni ravni: sklenemo lahko, da v državah, v katerih veliko število dijakov navaja nedavno uporabo alkohola in občasno čezmerno pitje (v zadnjih 30 dneh), več dijakov verjetno navaja izkušnjo s prepovedanimi drogami in inhalanti ter obratno.

Osem ključnih spremenljivk zagotavlja pregled rezultatov iz leta 2011 po državah: kajenje cigaret v zadnjih 30 dneh, uživanje katere koli alkoholne pijače v zadnjih 30 dneh, količina alkohola (100-odstotnega alkohola), zaužita na zadnji dan pitja alkohola, občasno čezmerno pitje v zadnjih 30 dneh, uporaba marihuane ali hašiša (kanabisa) kadar koli v življenju, uporaba katere koli prepovedane droge razen kanabisa kadar koli v življenju, uporaba pomirjeval ali sedativov brez recepta kadar koli v življenju in uporaba inhalantov kadar koli v življenju.

Stopnje razširjenosti za posamezne države za osem ključnih spremenljivk se primerjajo s povprečnimi vrednostmi vseh držav. Poljska in Portugalska sta državi, ki sta pogosto blizu povprečja. Države z majhno razširjenostjo so Islandija in države, ki ležijo razmeroma blizu, kot so Albanija, Bosna in

Hercegovina (Republika Srbska), Moldavija in Črna gora. Težje je opredeliti države z veliko razširjenostjo, pri čemer nobena država ne presega povprečja na vseh merilih. Države, ki bi jih bilo mogoče omeniti v takem okviru v letu 2011, so Češka, Estonija, Francija, Latvija, Monako in Slovenija. Ni opaziti nobene očitne geografske skupine držav.

Splošni trendi uporabe psihoaktivnih snovi za vse države s podatki iz vseh petih serij raziskave kažejo nekoliko drugačen razvoj glede na spremenljivko, ki je v ospredju. V zvezi z uporabo cigaret v zadnjih 30 dneh se je ta med letoma 1999 in 2007 zmanjšala, deleži za leto 2011 pa so nespremenjeni.

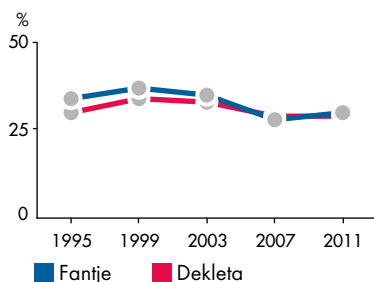
Od leta 2003 je mogoče opaziti rahlo zmanjšanje uporabe alkohola v zadnjih 30 dneh. Trend naraščanja je opazen pri občasnem čezmernem pitju v obdobju 1995–2007 (povečanje za 9 odstotnih točk), kar je mogoče pojasniti zlasti z naraščajočimi stopnjami razširjenosti, o katerih se poroča za dekleta v več državah. Vendar se zdi, da se je ta trend ustavil, saj deleža za leto 2011 kažeta rahlo zmanjšanje pri fantih in dekletih.

Tudi trend naraščanja uporabe prepovedanih drog kadar koli v življenju (predvsem kanabisa) med letoma 1995 in 2003 se je ustavil; deleža za leti 2007 in 2011 sta za tri odstotne točke manjša od deleža za leto 2003. Delež dijakov, ki so uporabili katero koli prepovedano drogo razen kanabisa, se je med letoma 1995 in 1999 povečal, vendar je od tedaj precej stabilen.

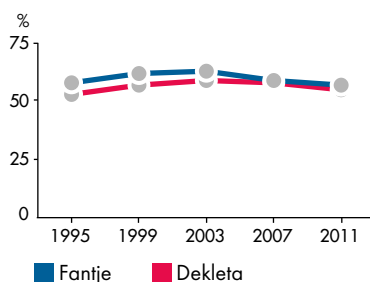
Uporaba pomirjeval ali sedativov brez recepta kadar koli v življenju skorajda ne kaže sprememb v petih serijah. Enako velja za inhalante, čeprav je delež za leto 2011 nekoliko večji od deleža za leto 2007.

Deleži za ključne spremenljivke so bili razen ene izjeme – uporabe pomirjeval ali sedativov brez recepta – v prvi seriji raziskave večji za fante kot za dekleta. Vendar je ta razlika med dekleti in fanti bolj ali manj izginila do raziskave v letu 2011 v zvezi s spremenljivkama o uporabi cigaret in alkohola v zadnjih 30 dneh ter uporabi inhalantov kadar koli v življenju. Opazno zmanjšanje razlik med dekleti in fanti se kaže tudi pri občasnem čezmernem pitju v zadnjih 30 dneh.

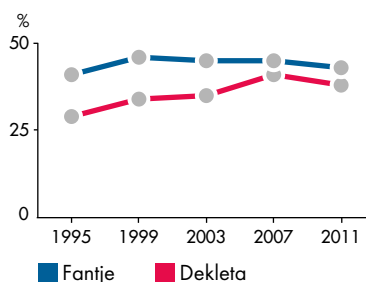
Zbirne slike Trendi za osem ključnih spremenljivk po spolu, 1995–2011. Povprečni deleži (razen če ni označeno drugače) za 14–26 držav, ki zagotavljajo podatke o trendih

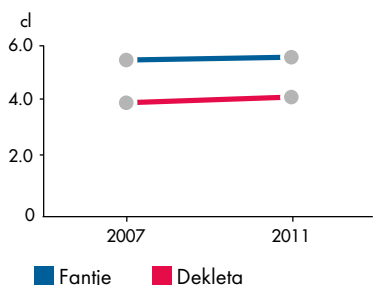
Uporaba cigaret v zadnjih 30 dneh. Povprečja za 19 držav. Deleži.

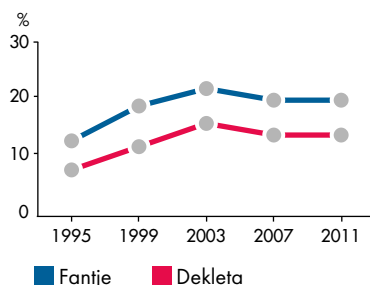
Uživanje katere koli alkoholne pijače v zadnjih 30 dneh. Povprečja za 18 držav.

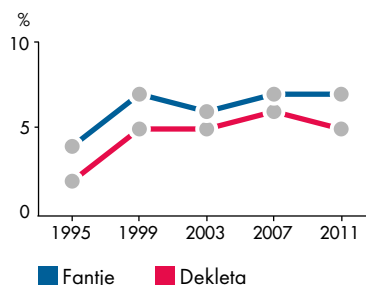
Delež, ki je poročal, da je spil pet ali več pijač ob eni priložnosti v zadnjih 30 dneh. Povprečja za 14 držav. („Pijača“ je kozarec/steklenica/pločevinka piva (približno 50 cl), kozarec/steklenica/pločevinka jabolčnika (približno 50 cl), 2 kozarca/steklenici pijače alkopop (približno 50 cl), kozarec vina (približno 15 cl), kozarec žgane pijače (približno 5 cl ali mešana pijača).

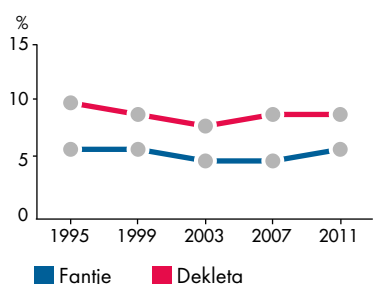
Ocenjeno povprečno uživanje alkohola na zadnji dan pitja alkohola med dijaki, ki so odgovorili, da so pili alkohol. Povprečja za 26 držav. (Centilitri 100-odstotnega alkohola.)

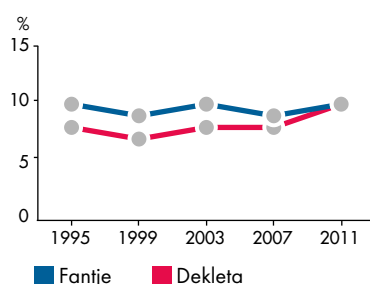
Uporaba marihuane ali hašiša kadar koli v življenju. Povprečja za 19 držav.

Uporaba katere koli prepovedane droge razen marihuane ali hašiša kadar koli v življenju. Povprečja za 19 držav. (To vključuje amfetamine, kokain, krek, ekstazi, LSD ali druge halucinogene snovi, heroin in (od leta 2007) GHB.)

Uporaba pomirjeval ali sedativov brez zdravniškega recepta kadar koli v življenju. Povprečja za 19 držav.

Uporaba inhalantov kadar koli v življenju. Povprečja za 17 držav.

Kot pa je razvidno iz barv za osem ključnih spremenljivk v zbirni preglednici, se trendi v posameznih državah razlikujejo od splošnega vtisa. V zvezi z nedavnimi spremembami od leta 2007 do leta 2011 je mogoče pri dijakih v Bosni in Hercegovini (Republiki Srbski) v letu 2011 za vseh osem ključnih spremenljivk opaziti manjše deleže kot v letu 2007. Med druge države z razmeroma velikim številom zmanjšanj se uvrščajo Malta z manjšimi deleži za šest spremenljivk v letu 2011 ter Islandija, Norveška in Ruska federacija (Moskva) z manjšimi deleži za pet spremenljivk. V zvezi z Islandijo in Norveško to vključuje vse spremenljivke v zvezi z alkoholom, medtem ko sta se deleža za uporabo kanabisa kadar koli v življenju in uporabo katere koli prepovedane droge razen kanabisa kadar koli v življenju zmanjšala na Malti in v Ruski federaciji (Moskvi).

Na Islandiji je to nadaljevanje trendov, opaženih v zgodnejših raziskavah, ki so Islandijo uvrstili na vodilno mesto glede nizke stopnje uživanja alkohola in abstinence od različnih psihoaktivnih snovi.

Značilna povečanja pri šestih od osmih ključnih spremenljivk je mogoče opaziti na Cipru, pri petih spremenljivkah pa v Grčiji, na Madžarskem in v Črni gori. Dijaki na Cipru so navedli večjo uporabo alkohola in prepovedanih drog v letu 2011, hkrati pa se je delež tistih, ki so uporabili inhalante, zmanjšal na polovico. V Grčiji in na Madžarskem so se med drugim povečali občasno čezmerno pitje in količine alkohola, zaužite na zadnji dan pitja alkohola. Povečanja v Črni gori so v glavnem izhajala z razmeroma nizkih stopenj, ugotovljenih v prejšnji raziskavi.

Inhalanti so ključna spremenljivka, v zvezi s katero največje število držav (15) poroča o bistveno večjih deležih v letu 2011 v primerjavi z letom 2007. Drugi spremenljivki z razmeroma velikim številom držav, pri katerih je med zadnjima dvema raziskavama prišlo do povečanja, sta uporaba kanabisa kadar koli v življenju (11) in povprečna količina zaužitega alkohola na zadnji dan pitja alkohola (10).

Ključni spremenljivki z največjim številom držav, ki leta 2011 poročajo o značilno manjših deležih kot v letu 2007, sta uživanje alkohola v zadnjih 30

dneh in občasno čezmerno pitje v istem obdobju (11 držav za vsako).

Če pogledamo celotno obdobje 1995–2011 in glavno pozornost namenimo trem spremenljivkam (občasno čezmerno pitje, uporaba kanabisa kadar koli v življenju in uporaba prepovedanih drog razen kanabisa kadar koli v življenju), lahko ugotovimo, da so deleži iz leta 2011 v primerjavi z letom 1995 v večini držav razmeroma nespremenjeni ali večji. Najbolj izrazito povečanje občasnega čezmernega pitja v smislu odstotnih točk je mogoče opaziti na Hrvaškem, Madžarskem, Slovaškem in v Sloveniji (21–30 odstotnih točk). Do največjega povečanja uporabe kanabisa kadar koli v življenju je prišlo na Češkem (glavno povečanje do leta 2003), v Estoniji (v glavnem do leta 2003) in na Slovaškem (čeprav je delež za leto 2011 bistveno manjši od deleža za leto 2007) (17–20 odstotnih točk). Te države razen nekaterih izjem ležijo v Vzhodni Evropi.

Zmanjšanje občasnega čezmernega pitja v zadnjih 30 dneh med letoma 1995 in 2011 je v glavnem mogoče opaziti na Islandiji (za 23 odstotnih točk), pa tudi na Finskem (do leta 2007) in v Ukrajini (v vsaki za 16 odstotnih točk). Uporaba kanabisa kadar koli v življenju se je zmanjšala za 19 odstotnih točk na Irskem in za 12 odstotnih točk v Združenem kraljestvu (do leta 2007). Poleg tega sta to edini državi z značilnim zmanjšanjem uporabe katere koli prepovedane droge razen kanabisa kadar koli v življenju, v Združenem kraljestvu je to zmanjšanje znašalo 13 odstotnih točk (od leta 1995 do leta 2007), na Irskem pa 10. Te države so v Zahodni Evropi, izjema je Ukrajina.

Seveda je še več primerov (skupin) držav, ki se gibljejo v isti smeri kot zgoraj obravnavane države; primer je manjše uživanje alkohola v nekaterih nordijskih državah. Tako je še veliko več dodatnih možnosti za analizo podatkov ESPAD, zato upamo, da bodo raziskovalci v okviru projekta ESPAD in sodelavci iz drugih držav v prihodnosti še bolj znali izkoristiti podatkovne zbirke ESPAD za širjenje našega znanja o različnih psihoaktivnih snoveh, ki jih uporabljajo mladi Evropejci.

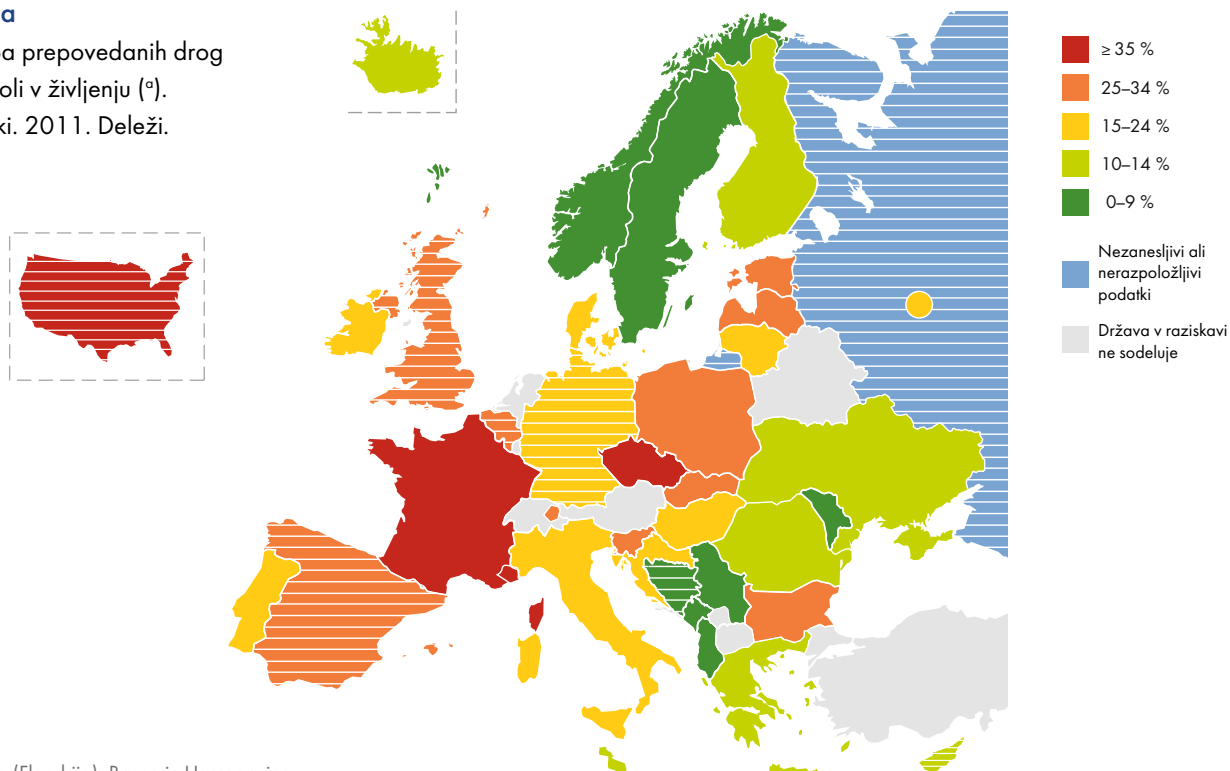
Celotna poročila ESPAD za leto 2011 je na voljo na naslednji spletni strani:
<http://www.espad.org/espad-reports>.

Ključne slike o uporabi drog

Slika 1a

Uporaba prepovedanih drog
kadar koli v življenju ^(a).

Vsi dijaki. 2011. Deleži.

⁽¹⁾ Belgija (Flandrija), Bosna in Hercegovina (Republika Srbska), Ciper, Nemčija (5 zveznih dežel) in Ruska federacija (Moskva): omejena geografska pokritost.

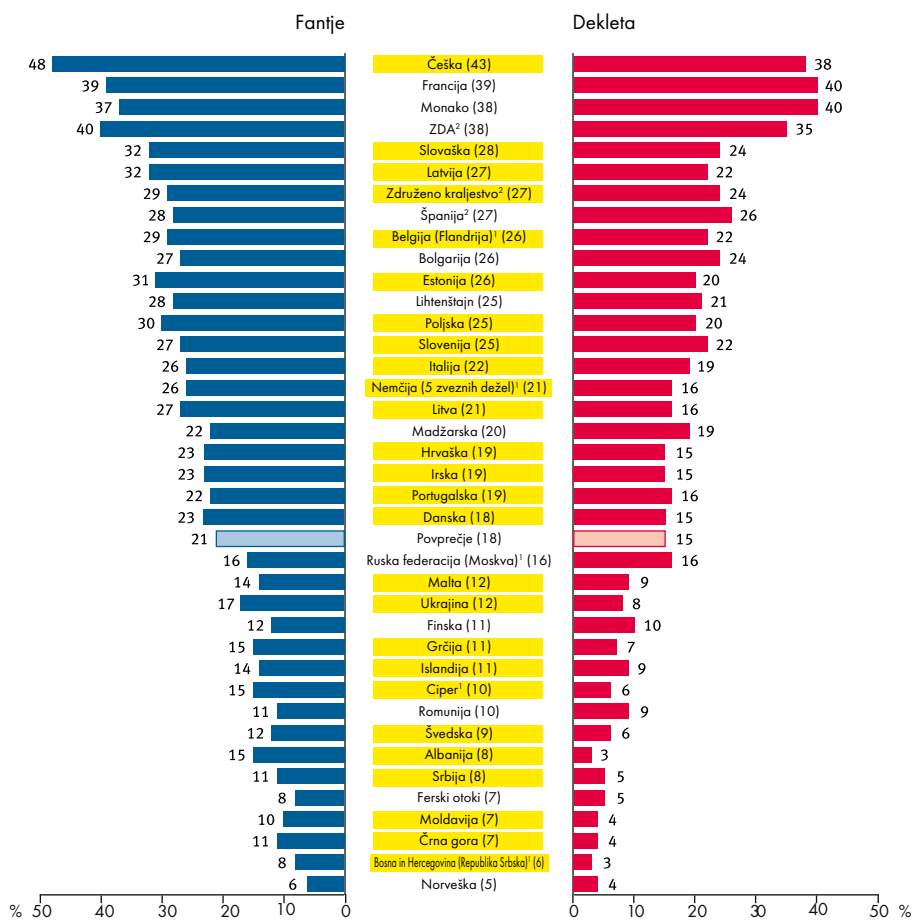
⁽²⁾ Španija, Združeno kraljestvo in ZDA: omejena primerljivost.

^(a) To vključuje kanabis, amfetamine, kokain, krek, ekstazi, LSD ali druge halucinogene snovi, heroin in GHB.

■ Značilna razlika med fanti in dekleti

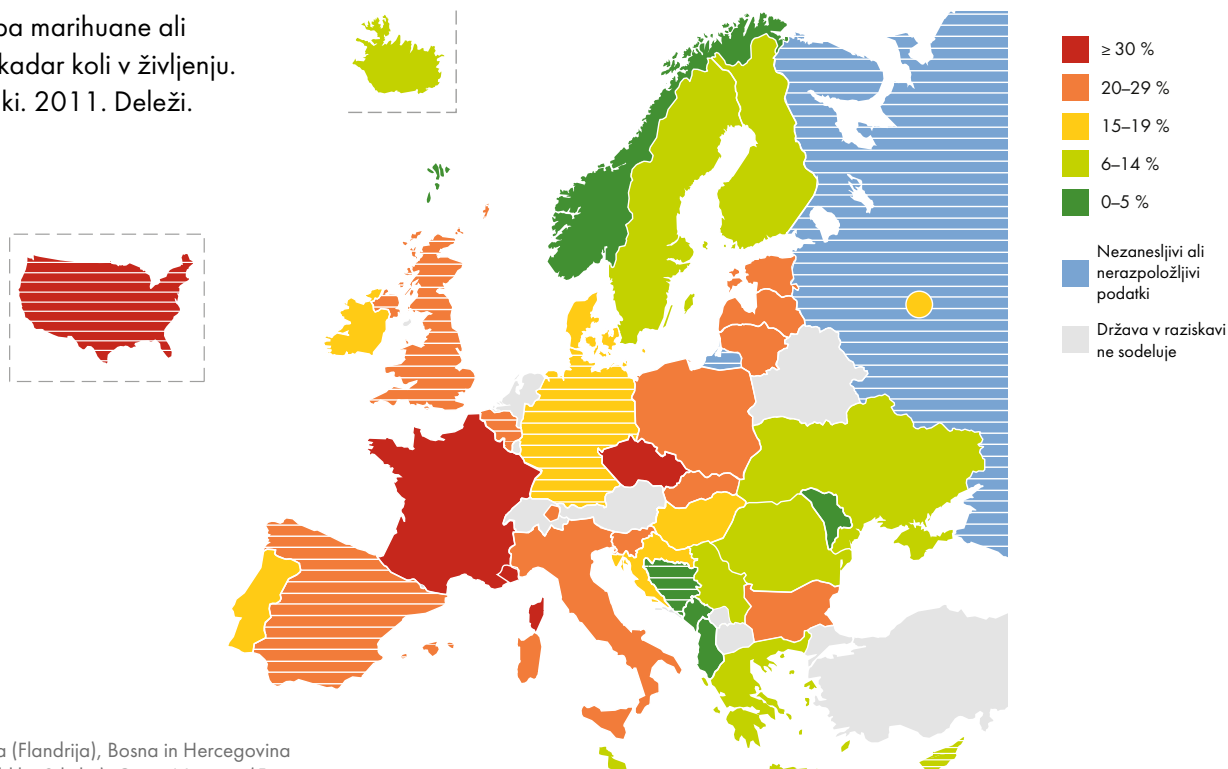
Slika 1b

Uporaba prepovedanih drog
kadar koli v življenju ^(a) po spolu. 2011. Deleži.

Slika 2a

Uporaba marihuane ali
hašiša kadar koli v življenju.
Vsi dijaki. 2011. Deleži.

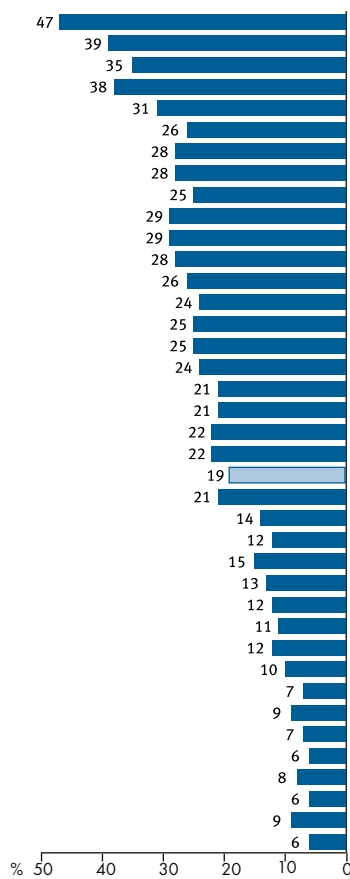

(¹) Belgija (Flandrija), Bosna in Hercegovina (Republika Srbska), Ciper, Nemčija (5 zveznih dežel) in Ruska federacija (Moskva): omejena geografska pokritost.

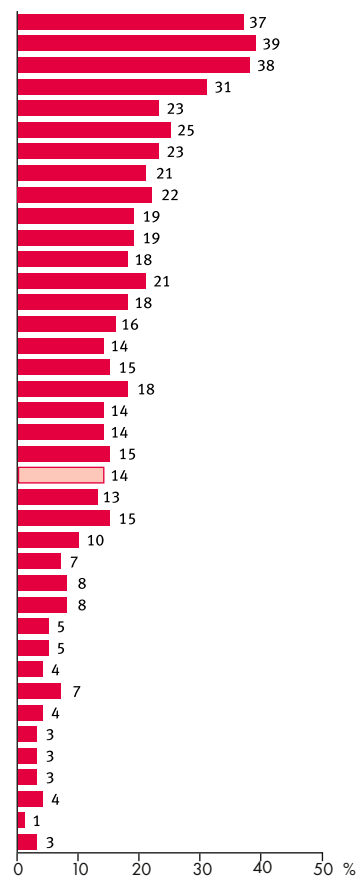
(²) Španija, Združeno kraljestvo in ZDA: omejena primerljivost.

Značilna razlika med fanti in dekleti

Fantje

Dekleta

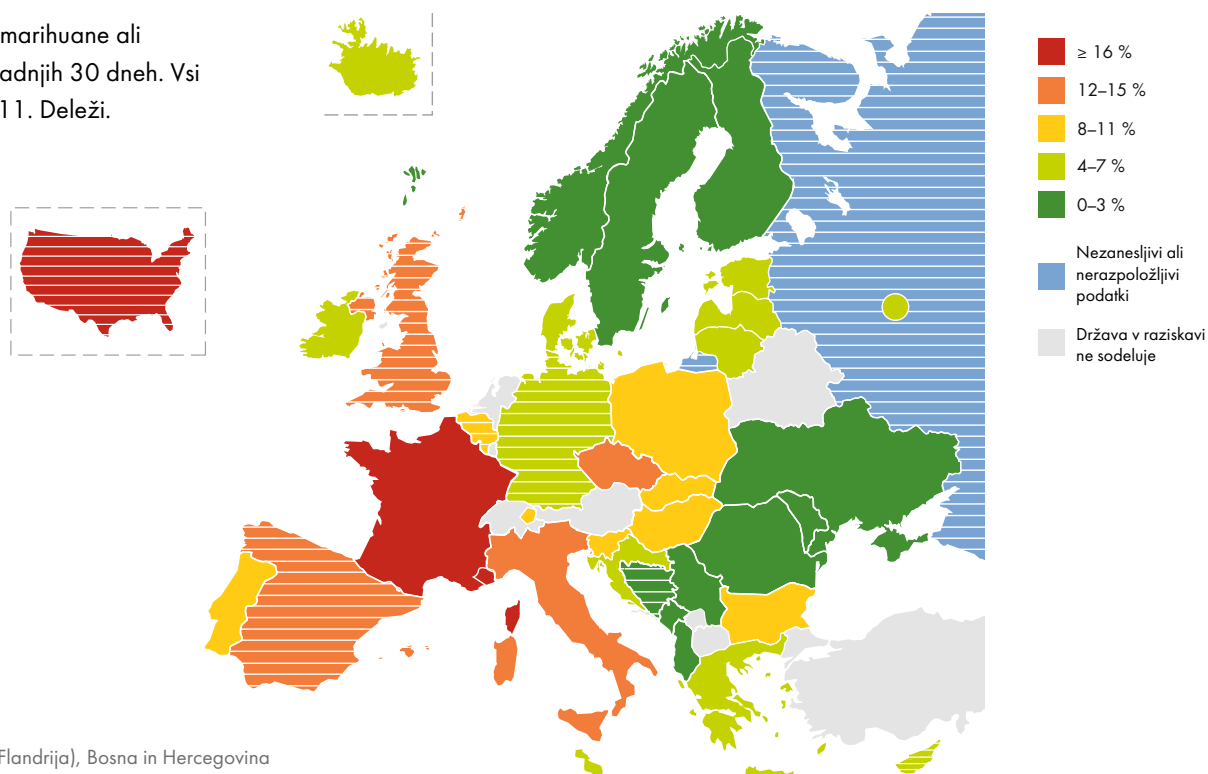

Slika 2b

Uporaba marihuane ali
hašiša kadar koli v življenju
po spolu. 2011. Deleži.

Slika 3a

Uporaba marihuane ali
hašiša v zadnjih 30 dneh. Vsi
dijaki. 2011. Deleži.

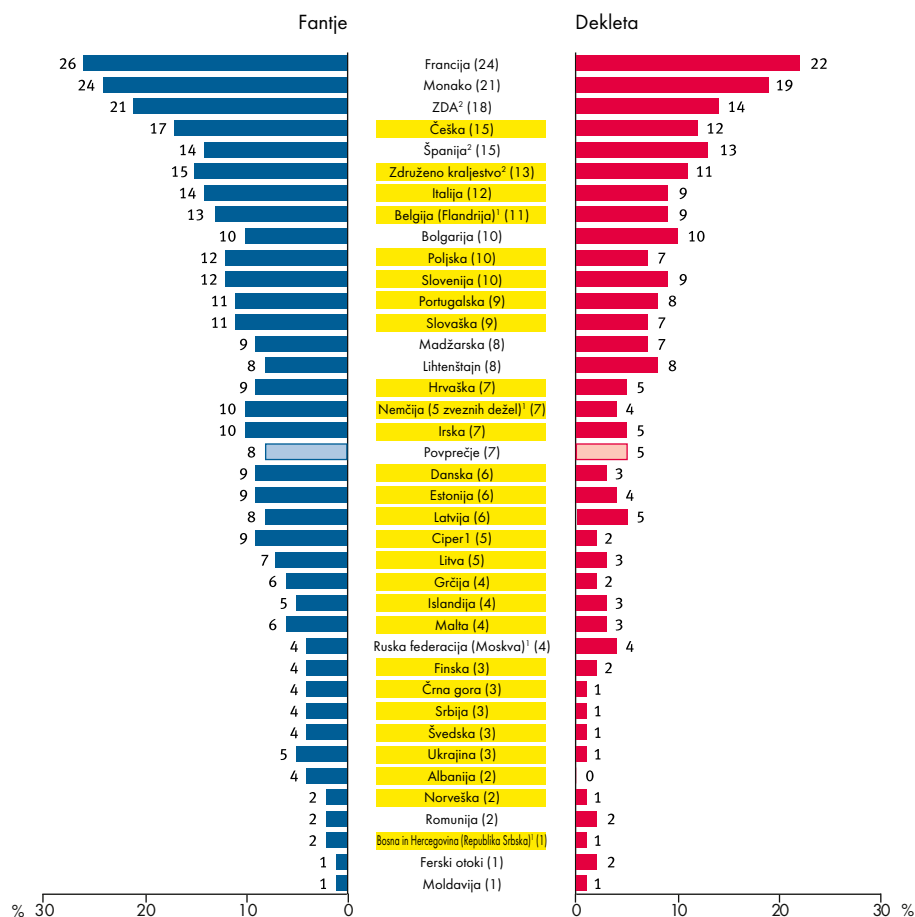
(¹) Belgija (Flandrija), Bosna in Hercegovina (Republika Srbska), Ciper, Nemčija (5 zveznih dežel) in Ruska federacija (Moskva): omejena geografska pokritost.

(²) Španija, Združeno kraljestvo in ZDA: omejena primerljivost.

Značilna razlika med fanti in dekleti

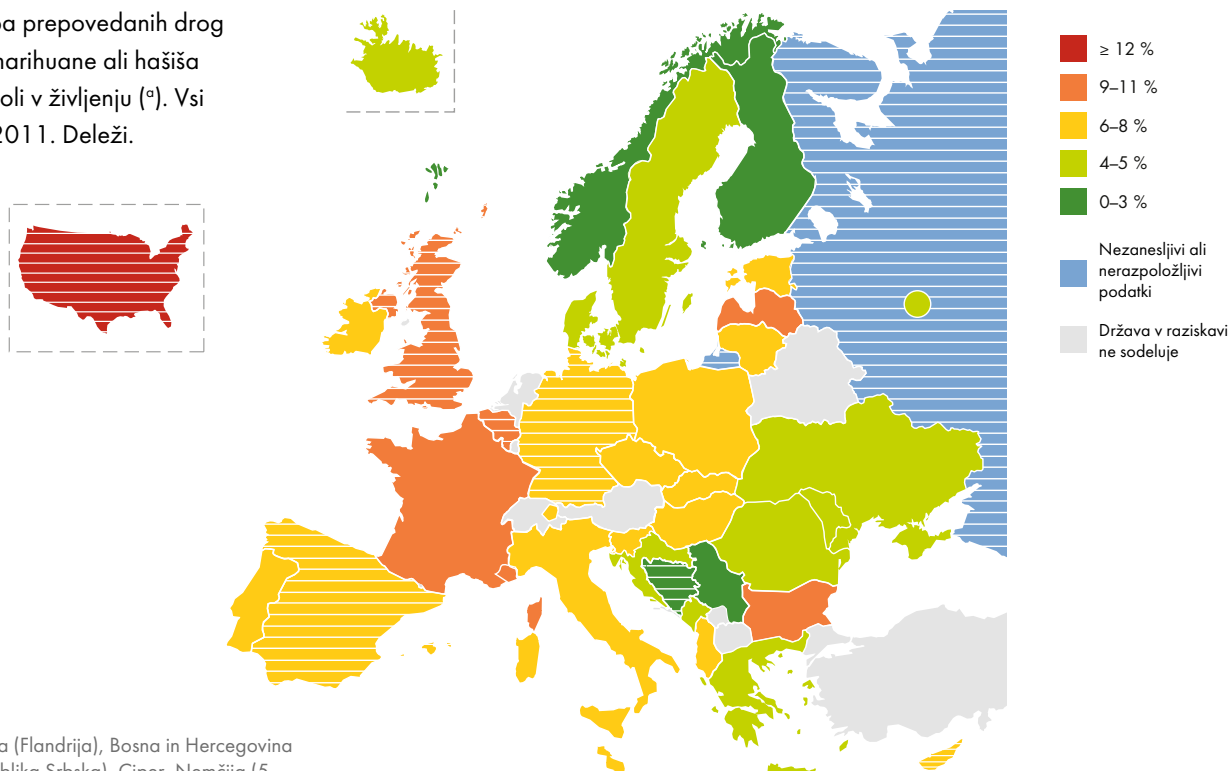
Slika 3b

Uporaba marihuane ali hašiša v
zadnjih 30 dneh po spolu.
2011. Deleži.

Slika 4a

Uporaba prepovedanih drog razen marihuane ali hašiša kadar koli v življenju ^(a). Vsi dijaki. 2011. Deleži.

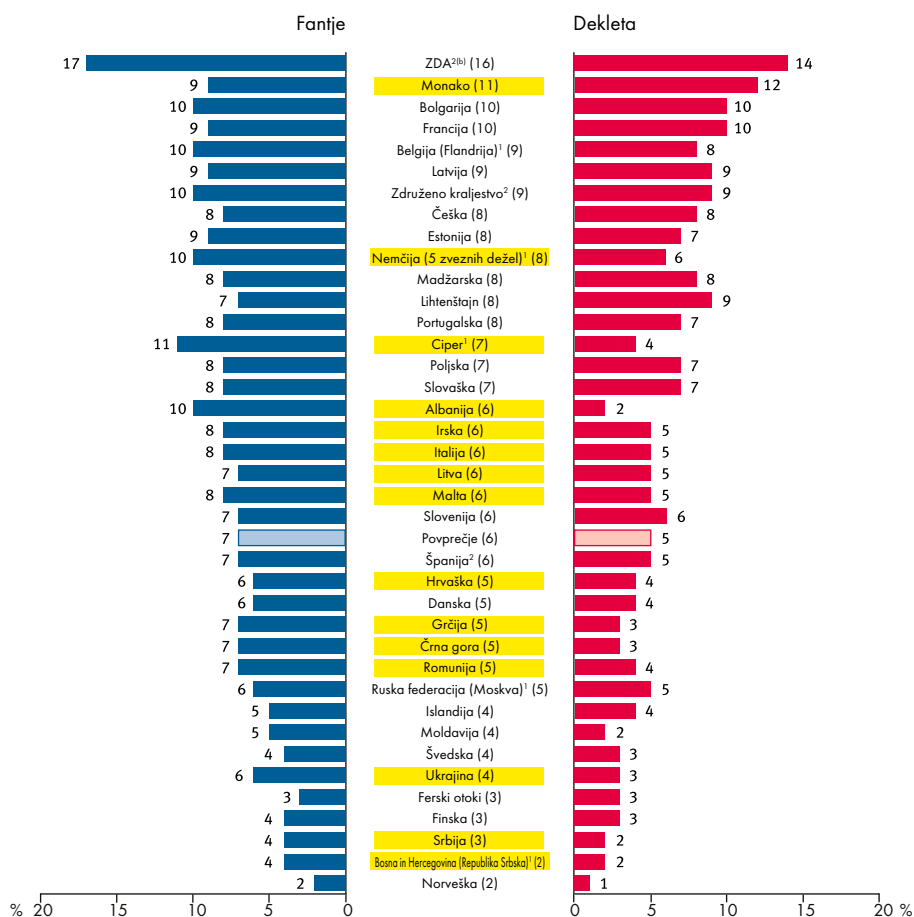
⁽¹⁾ Belgija (Flandrija), Bosna in Hercegovina (Republika Srbska), Ciper, Nemčija (5 zveznih dežel) in Ruska federacija (Moskva): omejena geografska pokritost.

⁽²⁾ Španija, Združeno kraljestvo in ZDA: omejena primerljivost.

^(a) To vključuje amfetamine, kokain, krek, ekstazi, LSD ali druge halucinogene snovi, heroin in GHB.

^(b) To vključuje pomirjevala; ne vključuje ekstazije ali GHB.

Značilna razlika med fanti in dekleti

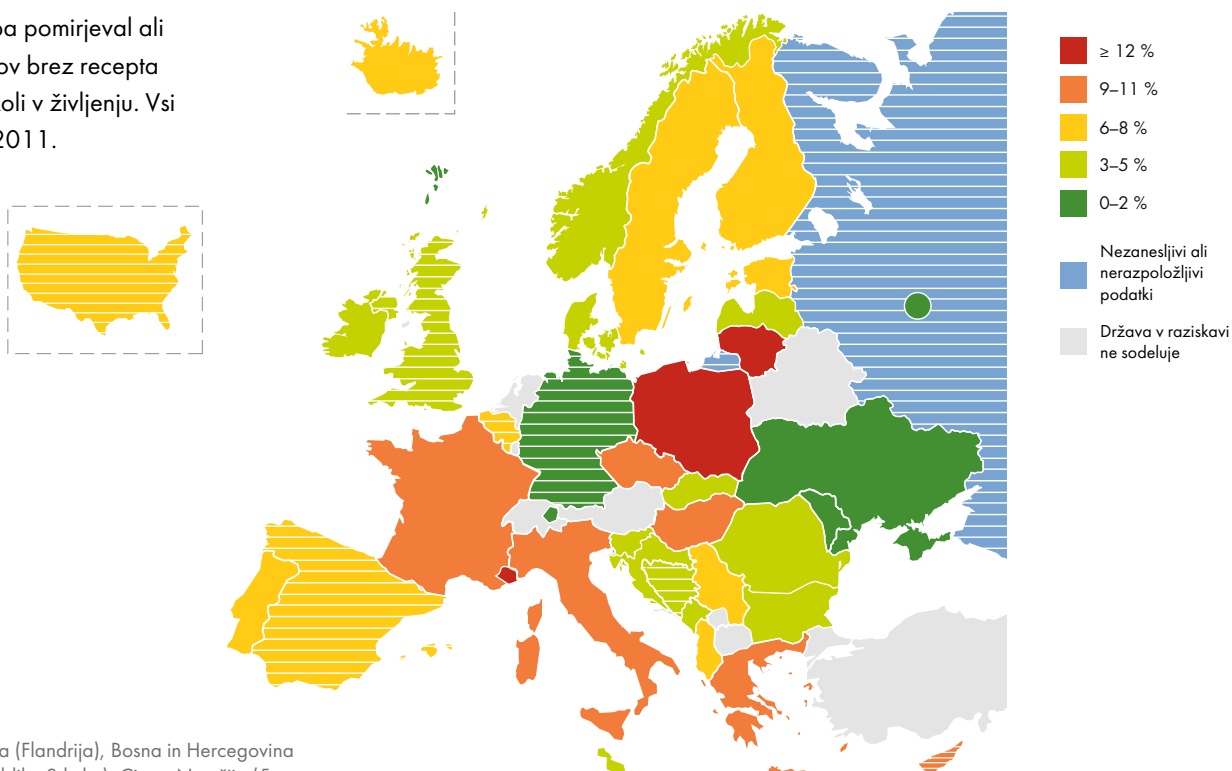

Slika 4b

Uporaba prepovedanih drog razen marihuane ali hašiša kadar koli v življenju ^(a) po spolu. 2011. Deleži.

Slika 5a

Uporaba pomirjeval ali sedativov brez recepta kadar koli v življenju. Vsi dijaki. 2011.

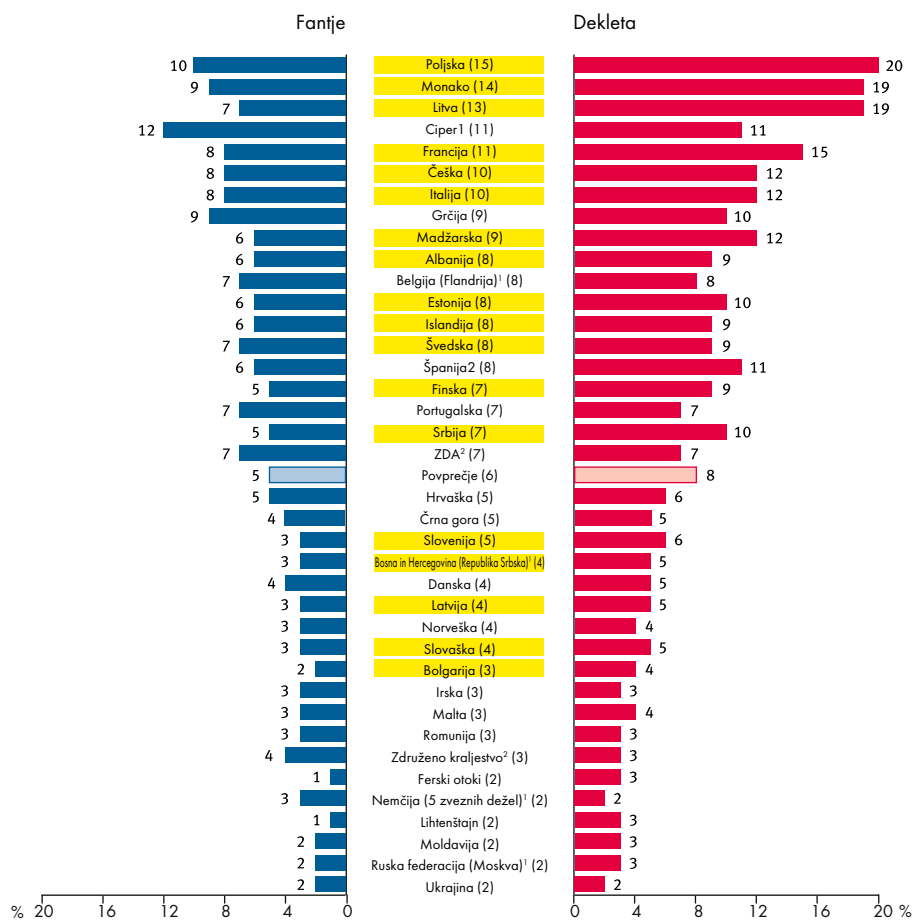
(¹) Belgija (Flandrija), Bosna in Hercegovina (Republika Srbska), Ciper, Nemčija (5 zveznih dežel) in Ruska federacija (Moskva): omejena geografska pokritost.

(²) Španija, Združeno kraljestvo in ZDA: omejena primerljivost.

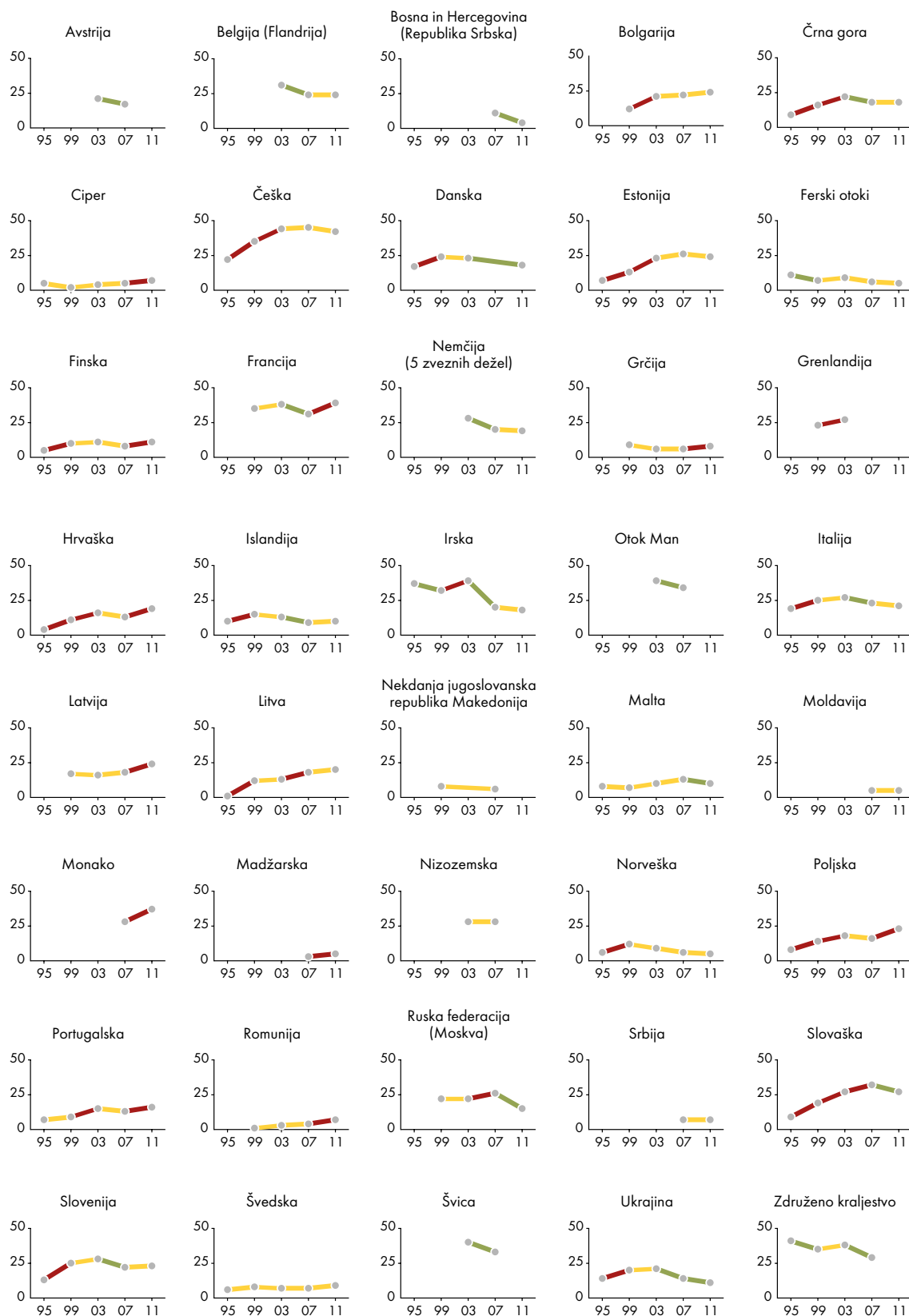
■ Značilna razlika med fanti in dekleti

Slika 5b

Uporaba pomirjeval ali sedativov brez recepta kadar koli v življenju po spolu. 2011. Deleži.

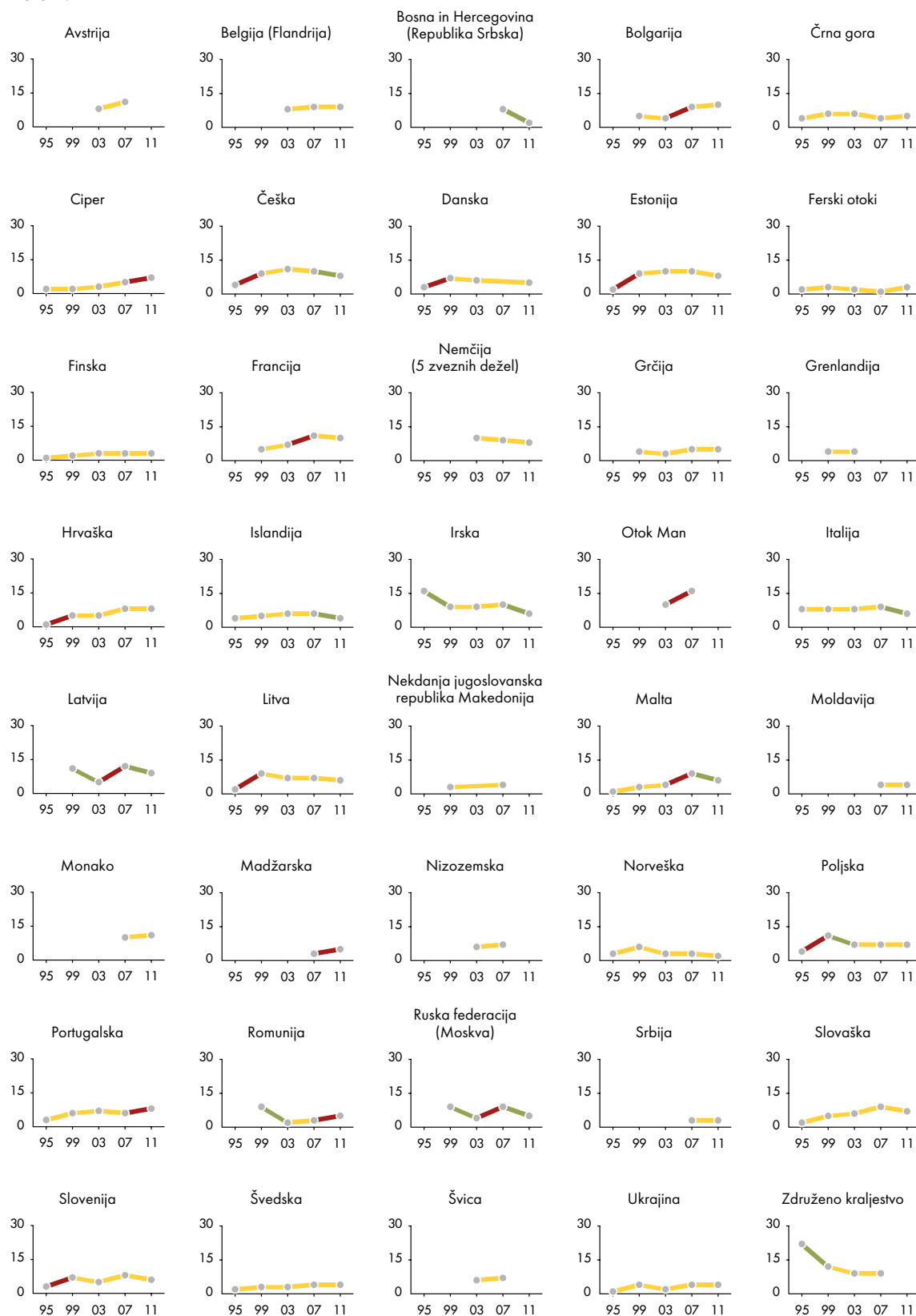

Slika 6 Uporaba marihuane ali hašiša kadar koli v življenju po državah. 1995–2011. Deleži.

Opomba: Spremembe znotraj držav med letoma 2007 in 2011 so bile preskušene za določitev statistično značilnih razlik razen za tri države, za katere ni bilo mogoče opraviti preskušanja značilnosti (Danska, Združeno kraljestvo in Norveška). Spremembe, ki ne presegajo štirih odstotnih točk glede na prejšnja zbiranja podatkov, se ne štejejo za dejanske spremembe. Zmanjšanja so označena zeleno, povečanja rdeče, nespremenjeno stanje pa rumeno.

Slika 7 Uporaba prepovedanih drog razen marihuane ali hašiša kadar koli v življenju po državah. 1995–2011. Deleži.

Opomba: Spremembe znotraj držav med letoma 2007 in 2011 so bile preskušene za določitev statistično značilnih razlik razen za tri države, za katere ni bilo mogoče opraviti preskušanja značilnosti (Danska, Združeno kraljestvo in Norveška). Spremembe, ki ne presegajo štirih odstotnih točk glede na prejšnja zbiranja podatkov, se ne štejejo za dejanske spremembe. Zmanjšanja so označena zeleno, povečanja rdeče, nespremenjena stanja pa rumeno.

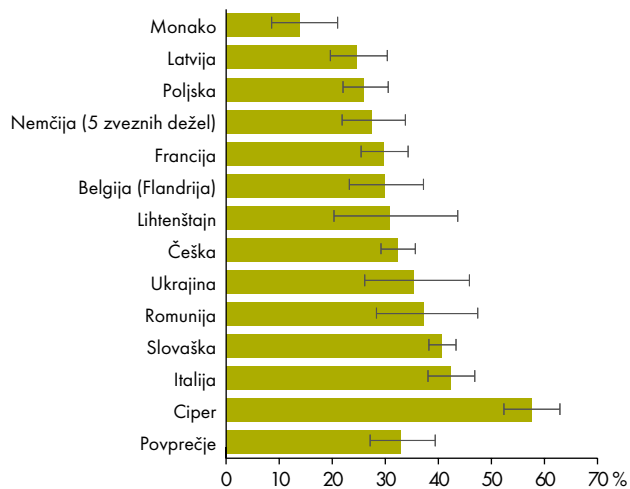
Preglednica 1 Razširjenost hkratnega uživanja večjega števila drog v 29 državah. 2007 in 2011. Deleži.

	2 snovi in več		3 snovi in več	
	2007	2011	2007	2011
Belgija (Flandrija)	12,5	12,9	5,4	4,5
Bolgarija	13,0	12,9	5,0	5,2
Črna gora	10,2	12,3	3,4	4,3
Ciper	8,0	11,2	3,0	5,0
Češka	16,2	16,1	6,7	5,9
Estonija	8,3	7,9	3,6	2,5
Finska	4,8	5,8	1,7	2,2
Francija	15,4	20,1	7,6	7,8
Nemčija (5 zveznih dežel)	11,6	9,8	3,9	3,5
Grčija	7,5	7,5	2,3	2,6
Hrvaška	9,4	10,2	3,6	5,0
Islandija	5,4	4,1	2,2	1,7
Irska	10,2	6,7	4,6	2,4
Italija	16,1	13,1	7,3	6,2
Latvija	9,7	9,2	3,6	3,6
Litva	9,4	7,7	3,1	2,8
Malta	9,9	7,8	4,0	3,3
Monako	10,2	17,9	5,0	8,3
Madžarska	2,8	4,4	1,1	2,0
Norveška	3,0	1,5	1,6	0,6
Poljska	8,2	10,7	3,0	4,0
Portugalska	7,4	7,1	2,7	3,1
Romunija	4,0	5,5	1,1	1,6
Ruska federacija (Moskva)	6,8	6,4	2,4	1,8
Srbija	6,2	5,9	2,0	2,1
Slovaška	12,2	9,4	4,7	3,5
Slovenija	10,2	9,8	4,2	4,0
Švedska	3,7	3,9	1,6	1,2
Ukrajina	5,8	5,0	1,8	1,9

Opomba: Hkratno uživanje večjega števila drog je opredeljeno kot uživanje več kot ene od naslednjih snovi: tobaka (več kot 5 cigaret na dan v zadnjih 30 dneh), alkohola (uživanje ob 10 priložnostih ali več v zadnjih 30 dneh), kanabisa (kakovostna koli uporaba v zadnjih 30 dneh), drugih prepovedanih drog (amfetamini, kokain, kreki, heroin in ekstazi ter LSD ali druge halucinogene snovi) (uporaba kadar koli v življenju) in pomirjeval/sedativov brez recepta (uporaba kadar koli v življenju).

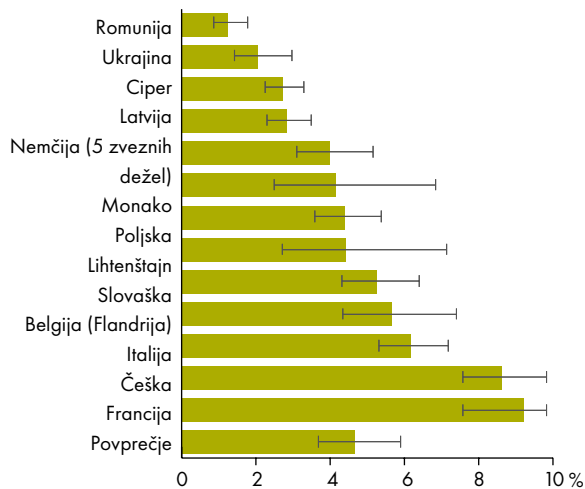
Slika 8

Delež tveganih uporabnikov med osebami, ki so kanabis uporabile v zadnjih 12 mesecih

Slika 9

Delež zelo tveganih uporabnikov med vsemi sodelujočimi dijaki v državi

Opomba: Za oceno tveganja nastanka težav v zvezi s kanabisom v 13 (od 36) držav ESPAD, ki so zagotovile ustrezne podatke, je bila uporabljena lestvica CAST (presejalni preskus glede zlorabe kanabisae, Cannabis Abuse Screening Test). Rezultat seštevkov CAST se giblje od 0 do 6, pri čemer presečna vrednost 2 ali več točk kaže na zelo tvegano uporabo konoplje.

Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami

Povzetek — Poročilo ESPAD za leto 2011

Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije

2012 — 22 str. — 21x29.7 cm

ISBN 978-92-9168-527-1

O agenciji EMCDDA in raziskavi ESPAD

Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA) je ena izmed decentraliziranih agencij Evropske unije. Ustanovljen je bil leta 1993, ima sedež v Lizboni in je osrednji vir celovitih informacij o drogah in zasvojenosti z drogami v Evropi.

Center zbira, analizira in razširja dejanske, objektivne, zanesljive in primerljive informacije o drogah in zasvojenostih z njimi. Tako svojemu občinstvu zagotavlja z dokazi podprto sliko o pojavu drog na evropski ravni.

Evropska raziskava o alkoholu in preostalih drogah med šolsko mladino (ESPAD) je rezultat skupnih prizadevanj neodvisnih raziskovalnih skupin iz več kot 40 evropskih držav, kar pomeni, da je največji meddržavni raziskovalni projekt o uporabi psihoaktivnih snovi med mladostniki na svetu.

Projekt ESPAD se je začel leta 1993 na pobudo Švedskega sveta za informacije o alkoholu in preostalih drogah (CAN) ob podpori skupine Pompidou pri Svetu Evrope. Prvo zbiranje podatkov je potekalo v 26 državah leta 1995. Poročilo ESPAD za leto 2011 predstavlja rezultate iz pete serije zbiranja podatkov, ki je leta 2011 potekalo v 36 državah.

Večjezični povzetek je rezultat sodelovanja med centrom EMCDDA in projektom ESPAD. Naš skupni cilj vključuje razširitev dostopa do informacij in strokovnega znanja o uporabi alkohola in drugih drog med šolsko mladino, ki so pridobljeni v okviru projekta ESPAD, ter izboljšanje razpoložljivosti, kakovosti in primerljivosti podatkov iz šolske raziskave.

